

TALOUSNEUVOSTO

28.11.2019

Kokousmuistio 3/2019

Aika	27.11.2019 klo 8.00–9.30
Paikka	Säätytalo
Läsnä	Rinne Antti, puheenjohtaja Lintilä Mika, varapuheenjohtaja Andersson Li Eloranta Jarkko Henriksson Anna-Maja Häkämies Jyri Kulmuni Katri Marttila Juha Mikkonen Krista Ohisalo Maria Paatero Sirpa Pekonen Aino-Kaisa Pentikäinen Mikael Rehn Olli Romakkaniemi Juho Hetemäki Martti (at.) Luoma Raimo (at.) Rahkola Joonas (at.) Taalas Petteri (at.) Sinko Pekka (s.)

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 8.00 ja totesi päivän aiheena olevan vaihtoehtoiset polut hiilineutraalisuuteen. Aiheesta alustaa Maailman ilmatieteen järjestön WMO:n pääsihteeri Petteri Taalas.

Ennen varsinaista kokousasiaa puheenjohtaja kertoi edellisessä kokouksessa sovitun väestökehitystä koskevan ministerityöryhmän edenneen asettamisvaiheeseen. Puheenjohtaja pyysi työmarkkinakeskusjärjestöjen edustajia kommentoimaan lyhyesti työmarkkinoiden sopimusneuvotteluiden tilannetta. Puheenjohtaja muistutti jäseniä tarpeesta käyttää tiiviitä puheenvuoroja, jotta kaikki pääsevät ääneen rajallisen kokousajan puitteissa.

2 Vaihtoehtoiset polut hiilineutraalisuuteen

Petteri Taalas tarkasteli esityksessään (liite 1) ilmastonmuutoksen etenemistä ja arvioituja kustannuksia, ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyviä globaaleja kysymyksiä, Suomen vaihtoehtoja ilmastopolitiikan linjauksissa sekä ilmastotoimien yleiseen hyväksyttävyyteen liittyviä näkökantoja.

Tuoreen raportin mukaan kasvihuonepäästöjen globaali kasvu on edelleen jatkunut ja päästörajoitustoimien vaikutus on ollut hyvin rajallista. Maapallon keskilämpötila on noussut 1,1 asteella ja meriveden pinta noussut 0,26 metriä. Pohjoisilla alueilla sateet ovat voimistuneet, kun taas lähempänä päiväntasaajaa ja suuressa osassa Afrikkaa kuivuus on lisääntynyt. Yhden asteen lämpötilan noususta aiheutuvat taloudelliset kustannukset vaihtelevat alueittain välillä -2 – +4 prosenttia suhteessa BKT:een. Kolmen asteen nousu olisi merkittävä uhka globaalille ravinnon tuotannolle.

Ilmastonmuutoksen torjumiseen tarvitaan laajaa kansainvälistä yhteistyötä. Erityisesti Kiinan mukaan saaminen on tärkeää. Fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen on avainasemassa ja niiden hallitseva osuus energian kulutuksessa tulisi kääntää päinvas-taiseksi. Suomessa keskustelu ilmastonmuutoksesta on osittain käynyt ”ylikierroksilla” ja kohdistunut osin epäolennaiseen kuten metsänieluihin ja ruokaan. Ilmasto-toimien suunnittelussa tulisi kuluttajien osalta keskittyä ns. win-win ratkaisuihin. Yrityksille on puolestaan tärkeää vakaus ja ennakoitavuus mahdollisimman pitkällä aikavälillä.

3 Keskustelu

Alustuksen pohjalta käydyssä keskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavia kysymyksiä ja näkökulmia:

- Olisi erittäin tärkeää saada konkreettisten esimerkkien ja laskelmien avulla jaetua tietoa siitä, millaisia kustannuksia ja uhkia lämpötilan lisänousuun ja siten ilmastotoimien laistamiseen liittyy. Vastauksia löytyy mm. IPCC:n raportista, mutta niiden läpimeno ei kaikilta osin ole ollut riittävän vahvaa.
- Yksi konkreettinen ja EU:n kannalta keskeinen ulottuvuus on ilmastonmuutoksen vaikutus Afrikan talouteen ja sitä kautta sikäläisiin työllisyysmahdollisuuksiin ja Eurooppaan suuntautuvaan muuttoliikkeeseen.
- Eri ministereiden saaminen mukaan ilmastopolitiikan toimeenpanoon ympäristöministeriöiden ohella on tärkeää. Suomen ja Chilen puheenjohtajien toimiva valtiovarainministeriöiden yhteistyöhanke on tästä hyvä esimerkki ja on saanut kansainvälisesti hyvän vastaanoton. Myös keskuspankeilla on verkosto, jossa pohditaan mm. kestävän rahoituksen pelisääntöjä.
- Kiinasta Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin suuntautuva vienti sisältää runsaasti pientä kasvihuonekaasupäästöjä. Kiinassa on viime aikoina korostunut tarve hillitä paikallisia ilmansaasteita, mutta kasvihuonekaasujen vähentäminen on jäänyt vähäisemmälle huomiolle.
- EU-tason hiilitullit ovat periaatteessa oikeasuuntainen tapa vaikuttaa erityisesti Kiinan linjauksiin ja hiilenkäyttöön. Tähän mennessä esillä olleet mallit ovat kuitenkin Suomen vahvasti tuontipanoksiin nojaavan yritystoiminnan kannalta ongelmallisia.

- Yritystukien osalta on syytä etsiä tapoja, joilla tukia leikkaamisen sijasta siirretään niin, että ne tukevat uusiutuvan energian käyttöä vaaranatamatta yritysten kansainvälistä kilpailukykyä. Uutta rahaa tukiin on vain niukasti.
- Biokaasu ja puurakentaminen ovat Suomen näkökulmasta potentiaalisia ilmastoystävällisiä toimialoja, joiden roolia Suomen tulisi korostaa myös EU:ssa. Suomen tulisi muutoinkin seurata tarkoin uuden komission ilmastopolitiikan linjausten muodostumista ja pyrkiä vaikuttamaan niihin.
- Tuore kysely osoittaa, että kansalaisilla on laajasti ymmärrystä ilmastopolitiikan toimille. Samalla kuitenkin huoli toimien vaikutuksesta oman työpaikan ja toimialan osalta nousee esiin.
- Ilmastopolitiikan isot ratkaisut on tehtävä valtioiden ja EU:n tasolla; kuluttajien ei kannattaisi huolestua liikaa. Tämä viesti olisi tärkeää välittää myös suurelle yleisölle. Maan rajojen ulkopuolella tehtäviä ilmastotoimia ei pidä myöskään unohtaa.

4 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti alustajaa ja jäseniä hyödyllisestä keskustelusta. Esille nousseisiin näkökohtiin on syytä palata tarkemmin eri yhteyksissä jo lähiaikoina ml. hallituksen ilmastopolitiikkaa käsittelevä iltakoulu. Fossiilisten energialähteistä luopuminen korostuu, mutta samalla on huolehdittava siirtymän oikeudenmukaisuudesta. Afrikan kehitykseen on tärkeää vaikuttaa EU:n kautta. Hiilivirtoja on tarkasteltava myös osana kansainvälistä kauppaa. Yritystukien ilmastopoliittisesta ulottuvuudesta on syytä käydä jatkokeskustelu talousneuvostossa keväällä 2020.

Puheenjohtaja totesi kyseessä olevan kuluvan vuoden viimeinen kokous; kevään 2020 kokousaikataulu on jaettu tiedoksi jäsenille. Seuraava kokous pidetään keskiviikkona 5.2.2019 klo 8.00. Kokousaiheet vahvistetaan myöhemmin. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.30.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri